

'Oude knarren' uit de AW-duinen

Hans Vader

Dit artikel gaat niet over een oude boswachter of vogelaar uit de AW-duinen, maar over vogels. En in dit speciale geval over meeuwen. Van de meeste vogels weten we dat ze niet echt oud worden. Er zijn echter vogels die wel een respectabele leeftijd bereiken. Dat zijn meestal de grotere vogels, zoals zwanen, ganzen, meeuwen en grotere steltlopers.

Aan de meeste vogels kan je, nadat ze volwassen geworden zijn, echter niet meer zien hoe oud ze zijn. De hoge leeftijden van wilde vogels zijn alleen bekend geworden door het ringen van vogels. Daarmee is direct één van de nuttige doelen van het vogels ringen aangetoond. Natuurlijk zijn er veel meer nuttige zaken door het ringen aan het licht gekomen, maar daar gaat dit artikel niet over.

Kok- en Stormmeeuwen als broedvogel in de AWD

Voor zover ik weet hebben lang geleden nooit Kokmeeuwen gebroed in de AWD. Uit de Middeleeuwen is niet precies bekend welke broedvogels toen in de duinen aanwezig waren. Het zou in die tijd, met overal moerassen en open water in de duinen, wel mogelijk geweest zijn. Na ca. 1850 was het biotoop ook niet geschikt meer, omdat de duinen daarna steeds droger werden.

Nadat in 1957 het eerste rivierwater de AWD werd ingepompt, ontstonden al spoedig op meerdere plaatsen natte terreindelen. Vanaf 1960 kwam ook de Renbaan in de AWD periodiek onder water te staan. Er ontstond daar een uniek biotoop, met bomen en struiken die in het water stonden. Laat in het broedseizoen van 1962 vonden wij de eerste drie nesten van Kokmeeuwen in de Renbaan. De nesten lagen bovenin de Duindoorns die nog net boven het water uit kwamen, een unieke nestplaats!

In de daarop volgende jaren ging het erg goed met de Kokmeeuwen. In de jaren zeventig was de populatie al uitgegroeid tot meerdere kolonies met in totaal circa 8000 nesten. Na 1980 begon de populatie te dalen en in 1985 broedde er nog slechts incidenteel een paartje Kokmeeuwen in de AWD.

Hoewel zijn naam anders doet vermoeden heeft de Stormmeeuw in de AWD een veel minder stormachtige ontwikkeling doorgemaakt. Eind jaren vijftig vonden wij de eerste vijf nesten aan de rand van een zilvermeeuwenkolonie, die toen nog aanwezig was in de buurt van de Marelberg in de zogenaamde "Meeuwenduintjes".

Pas nadat eind 1963 het derde infiltratiegebied gereed was gekomen, begonnen ook daar enige Stormmeeuwen te broeden. Langzaam liep het aantal broedparen in de jaren daarna op tot circa 200 paar in het hele terrein.

Het ringen van meeuwen

In de jaren zestig en zeventig werden jaarlijks in het hele land veel Kokmeeuwen geringd. Daarom, maar ook omdat de ringen erg duur waren heeft het Vogelringstation AW-duinen aanvankelijk nooit veel energie gestoken in het ringen van Kokmeeuwen.

Toen het Vogeltrekstation Arnhem aan de Nederlandse ringers medewerking vroeg voor een experiment, hebben wij daar wel aan meegedaan. Het ging om het ringen van Kokmeeuwen boven het loopbeen, daar werd toen nog nauwelijks iets aan gedaan. Dat kwam omdat men beweerde dat er dan minder terugmeldingen van zouden komen. Om deze bewering te onderzoeken startte 'Arnhem' een onderzoek. Het was de bedoeling om in één jaar over het hele land 5000 Kokmeeuwen boven het loopbeen te ringen en 5000 aan het loopbeen. Wij hebben daar toen aan meegedaan en ringden 100 pullen boven en 100 pullen aan het loopbeen. Als extra stimulans

kregen wij de ringen vergoed. Daarna hebben we veel vaker kleine aantallen kokmeeuwpullen geringd, in totaal in ongeveer 20 jaar ongeveer 750 pullen. Overigens bleek uit dat onderzoek, vele jaren later, dat er geen verschil was in terugmeldingspercentage tussen boven en aan het loopbeen geringde Kokmeeuwen. Omdat bovendien de ringen boven het loopbeen minder sletten, gingen vele ringers over tot boven het loopbeen ringen van vogels die veel met water en zand in aanraking kwamen. Inmiddels zijn er voor deze categorie vogels ook hardere roestvrij stalen ringen beschikbaar.

Lang geleden

Van deze 750 Kokmeeuwen kwamen regelmatig enige terugmeldingen, maar deze waren nooit spectaculair. Tot op 11 april 2009 een terugmelding kwam van een Kokmeeuw met ring "Arnhem 3275396". Deze ring was met een telescoop afgelezen door Benny Middendorp bij een Kokmeeuw die aan het bovenbeen geringd was. Deze meeuw bevond zich aan de rand van een Kokmeeuwkolonie bij de Benthuizerplas te Zoetermeer (ZH). Tussen 11 april en 22 juni 2009 werd deze ring 11 maal afgelezen op dezelfde plaats. Hieruit bleek een grote trouw aan deze plaats, waardoor het waarschijnlijk is dat deze zeer oude meeuw in het broedseizoen van 2009 in de nabij gelegen kolonie thuishoorde. Uit onze administratie bleek dat deze ring werd aangelegd op 25 juni 1978. Tijdens de laatste aflezing was deze Kokmeeuw dus ruim **31 jaar oud**. Dat is zelfs voor een Kokmeeuw een respectabele leeftijd. Dieper spittend in het archief bleek dat Fred Koning deze ring heeft aangelegd bij een Kokmeeuwpul in een kolonie van enige honderden paren in het eerste infiltratiegebied.

Nog een oude knar

Het kon niet op in 2009. Op 2 juli 2009 ontvingen wij een melding van een Stormmeeuw met ring "Arnhem 3206290". Ook deze keer met telescoop afgelezen door Benny Middendorp. Nu was Benny op vakantie in de buurt van Castricum aan Zee. En zelfs op vakantie sleept hij zijn telescoop mee om meeuwenringen af te lezen. Deze keer betrof het een Stormmeeuw die de auteur als pul geringd heeft op 24 juni 1977 in het derde infiltratiegebied. Op het moment van aflezen was deze Stormmeeuw dus ruim **32 jaar oud**. Ook deze meeuw behoort tot de categorie van "bejaarden". Er zijn niet veel Stormmeeuwen die deze leeftijd halen. Maar het mooie is dat deze meeuw het record van 33,5 jaar nog kan verbeteren, want hij leeft nog. Leuk is ook dat deze meeuw al eerder teruggemeld werd. Dat was op 1 juli 2005. Toen werd hij gevangen op het ringstation Castricum. Duidelijk is nu dat deze Stormmeeuw de Castricumse duinen verkiesst boven de AW-duinen. Hij is daar nu al minstens 4 jaar in de broedtijd, dus mogelijk aldaar als broedvogel. Bovendien is hij op weg om de oudste Stormmeeuw van Nederland te worden.

De oude Kokmeeuw met ringnummer 3275396, boven het linker loopbeen geringd in de AW-duinen in 1978, gefotografeerd bij de Benthuizerplas door Benny Middendorp in mei 2009. Zie voor meer foto's ook zijn site: <http://benny.nl/meeuwen/3275396/3275396.htm>

Tot slot

Als je bezig bent met het ringen van Kok- of Stormmeeuw pullen verwacht je niet 31 of 32 jaar later nog iets van "jouw" meeuwen te horen. De meeste terugmeldingen betreffen dode vogels. Daarom is het zo bijzonder om in één jaar tijd al van twee vogels een melding van 31 en 32 jaar oud te krijgen. Extra leuk is dat beide vogels nog in leven zijn. We mogen ze met recht twee 'oude knarren' noemen!